

Kesan Sejarah Dan Tempat-Tempat Menarik

**Negeri Perlis
Indera Kayangan**

Mohamed Roselan Abdul Malek

Oscar Book International

Gambar-gambar foto di muka-muka surat 2 - 4 adalah dengan ihsan Jabatan Penerangan Malaysia, 35, 48, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60 dengan ihsan Perbadanan Perpustakaan Awam Perlis.

© Oscar Book International
Cetakan Pertama 1998

OSCAR BOOK INTERNATIONAL
37 A, JALAN 20/16,
PARAMOUNT GARDEN,
46300 PETALING JAYA,
SELANGOR DARUL EHSAN.

AMARAN ATAS HAKCIPTA

Semua hakcipta terpelihara. Sebarang bahagian dalam buku ini tidak boleh diterbitkan semula atau dipindahkan dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang cara, baik dengan cara elektronik, mekanik, penggambaran ataupun sebaliknya tanpa izin yang bertulis terlebih dahulu daripada pihak penerbit.

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Mohamed Roselan Abd. Malek
Negeri Perlis Indera Kayangan / Mohamed Roselan Abd. Malek.
(Siri kesan sejarah dan tempat-tempat menarik)
ISBN 967-941-337-3 (set)
ISBN 967-941-348-X
1. Perlis--History. 2. Perlis--Description and travel.
I. Judul II. Siri
959.5111

Dicetak Oleh:

Percetakan Soonly Trading
No: 10, Jalan BS 7/10,
Kawasan Perindustrian Bukit Serdang,
43300 Seri Kembangan,
Selangor Darul Ehsan.

N
959.5111
MRA

M
953220

10 JUL 1998
Perpustakaan Negara
Malaysia

PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PERLIS
JALAN PENJARA,
01000 KANGAR,
PERLIS

TELEFON Kangar 04-764436
FAX 04-760630 (D)
04-760906

Ruj. Tuan :

Ruj. Kami : (18) d1m, PPNPS, 201/18/CPIC

Tarikh : 12 Oktober, 1992.

Kata-Kata Aluan

Saya mengucapkan terima kasih kepada Oscar Book International kerana memberi kesempatan kepada saya untuk menulis sepatuh dua kata dalam buku **Siri Kesan Sejarah dan Tempat-Tempat Menarik di Malaysia** terutama di negeri Perlis Indera Kayangan yang diterbitkan ini.

Adalah diharapkan dengan penerbitan buku ini akan dapat menambahkan lagi bahan-bahan yang ditulis mengenai negeri Perlis untuk tujuan rujukan dan penyelidikan oleh para pelajar dan masayarakat tempatan.

Ini akan membuktikan yang Perlis seperti negeri-negeri lain, di Malaysia juga tidak kurang dengan tempat-tempat menarik dan bersejarah yang boleh dilawati oleh pada pelancong.

Terima kasih juga dirakamkan kepada pihak penerbit kerana dalam buku ini turut dimuatkan dengan maklumat tentang Perpustakaan Awam Negeri Perlis dan rangkaian perkhidmatannya yang dapat memberi peluang kepada orang ramai untuk menghubunginya bagi mendapatkan maklumat dan bahan-bahan rujukan yang berkaitan. Tahniah sekali lagi di atas usaha-usaha yang dijalankan bagi menerbitkan buku-buku seumpama ini dalam usaha menambahkan lagi penerbitan yang bermutu di negara ini. Sekian, terima kasih.

HAJJAH NORMA MOHD. DARUS
Pengarah,
P.J.K.
Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis.

KANDUNGAN

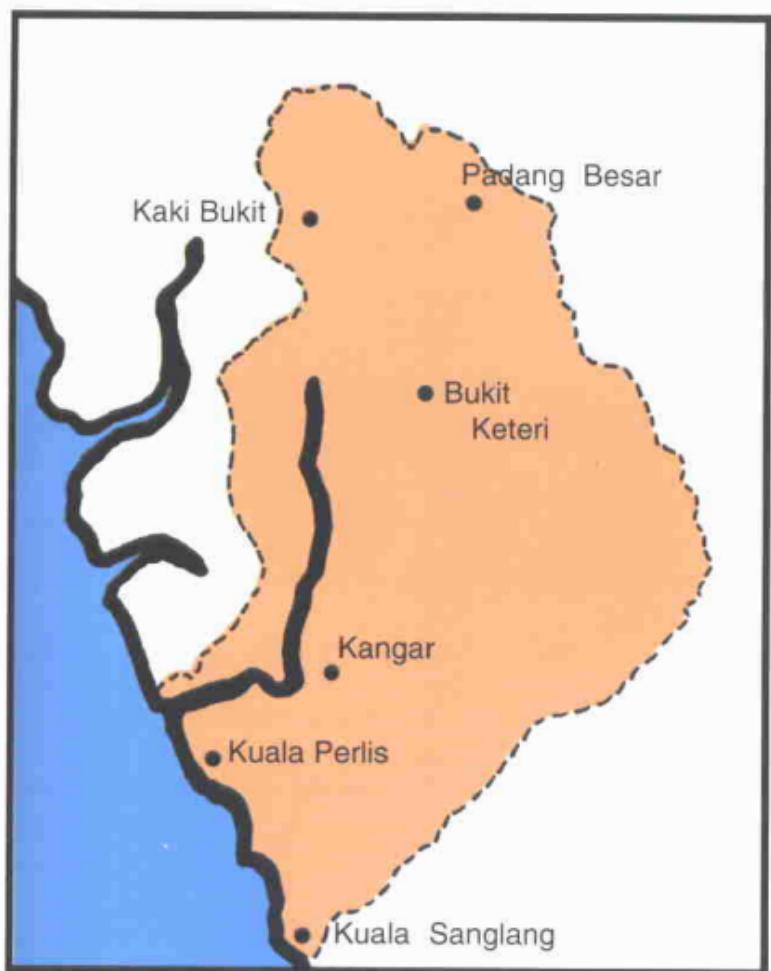

Muka Surat

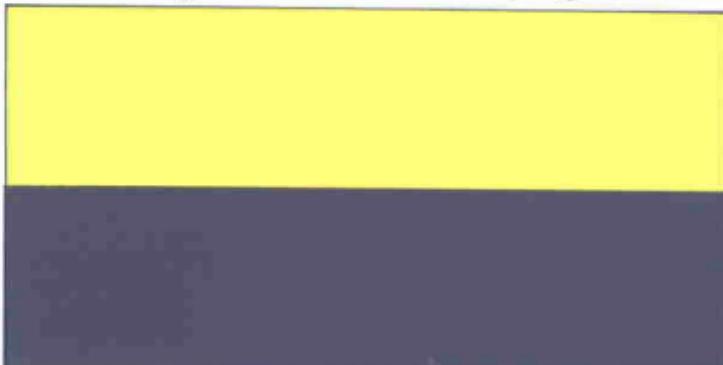
Peta	1
Bendera & Lambang	2
Sultan	3
Menteri Besar	4
Sejarah Ringkas Perlis Indera Kayangan	5
Kota Indera Kayangan	13
Kota Sena	14
Kangar	15
Arau	17
Kuala Perlis	19
Padang Besar	21
Chuping	22
Kuala Sanglang	24
Tasik Melati	26
Wang Kelian	27
Sungai Batu Pahat	29
Gua Kelam	31
Bukit Tunku Lembu	33
Bukit Batu Kapur Kurung Batang	34
Perbadanan Perpustakaan Awan Negeri Perlis	35

PETA

Perlis Indera Kayangan

Bendera Negeri Perlis Indera Kayangan

Lambang

Lambang-lambang tersebut di bawah menggambarkan keteguhan dan semangat cintakan negeri dan negara bagi setiap rakyat. Lambang-lambang ini juga mengingatkan kita tentang perjuangan silam pemerintah-pemerintah terdahulu untuk mewujudkan sebuah negara Malaysia.

Lambang Negeri Perlis Indera Kayangan

- Lengkaran padi bermaksud pekerjaan dan hasil utama negeri.
- Perisai menandakan kebanggaan dan kehormatan negeri.
- Keseluruhan lambang menggambarkan kekayaan hasil padinya.

RAJA NEGERI PERLIS

Duli Yang Maha Mulia Tuanku Syed Putra Ibni Al-Marhum Syed Hassan Jamalullail, D.K., S.P.M.P., D.K.M., D.M.N., S.M.N., D.K. (Brunei), D.K. (Selangor), S.P.D.K. (Sabah), D.K. (Kelantan), D.P. (Sarawak), D.K. (Kedah), D.K. (Pahang), D.K. (Johor), D.K. (Negeri Sembilan), D.P.S.S. (Sarawak), D.K. (Perak), D.K. (Terengganu), D.K.M.B. (Brunei) Raja Negeri Perlis.

MENTERI BESAR NEGERI PERLIS

Yang Amat Berhormat
Dato' Seri Shahidan Bin Kassim
S.P.M.P., A.M.P..

SEJARAH RINGKAS PERLIS INDERA KAYANGAN

NeGERI PERLIS INDERA KAYANGAN yang terletak di utara Semenanjung Malaysia ialah negeri yang paling kecil di Malaysia. Luasnya ialah 795 kilometer persegi. Bahagian yang paling panjang ialah 51 kilometer, manakala yang paling lebar ialah kira-kira 24 kilometer.

Negeri Perlis bersempadan dengan Negeri Thai di bahagian utara sementara di bahagian selatan dan timur bersempadan dengan Kedah. Di bahagian barat iaitu seluruh pantainya menghadap Selat Melaka. Negeri ini terbahagi kepada enam daerah iaitu Kangar, Arau, Padang Besar, Kaki Bukit, Kuala Perlis dan Simpang Empat. Kangar ialah ibu negeri Perlis dan merupakan pusat bandar bagi Perlis.

Perlis wujud sebagai sebuah negeri yang berasingan dengan mempunyai rajanya sendiri dalam kurun ke-19. Sebelum itu, Perlis adalah sebahagian daripada Kedah yang diperintah oleh Sultan Kedah sebagai sebuah daerah melalui Raja Muda.

Ketika itu, Perlis dikenali sebagai 'Kayang' atau 'Kayangan'. Sehingga hari ini nama 'Kayang' masih digunakan oleh masyarakat di kawasan utara Semenanjung apabila menyebut 'Perlis'.

Ada beberapa cerita yang pernah dikaitkan dengan asal-usul nama Perlis. Ada pendapat mengatakan nama asal Perlis dikaitkan dengan nama Langkasuka.

Menurut cerita, kononnya negeri Langkasuka pada masa dahulu amat masyhur. Negeri ini menjadi tumpuan

para pedagang dari negeri-negeri yang berhampiran dengan utara negeri Perlis terutamanya Siam, Burma, China dan juga India.

Orang-orang dari Siam yang datang bermiaga ke negeri Langkasuka pada masa itu dikatakan kerap melihat buah-buah kelapa yang hanyut apabila air surut di kuala Sungai Perlis. Orang-orang Siam menggelar tempat tersebut sebagai 'Phrau Loi', yang bermaksud 'Sungai kelapa hanyut'.

Perkataan Siam ini dipendekkan oleh penduduk tempatan sesuai dengan loghat orang Perlis. Bagaimanapun, orang Melayu tidak dapat menyebut dengan betul perkataan 'Phrau Loi'. Mereka menyebut 'Perleh'. Daripada perkataan itu, lama-kelamaan negeri itu kekal dengan nama Perlis.

Bagaimanapun, ada juga cerita lain tentang asal-usul Perlis. Kononnya nama negeri ini ada kaitannya dengan istana Sultan Kedah pada zaman dahulu.

Menurut cerita, istana itu terletak di tengah-tengah kawasan sawah. Keadaan tanah sawah itu agak berbahaya jika tidak berhati-hati berjalan, lebih-lebih lagi pada musim banjir atau musim tengkujuh.

Oleh kerana keadaan tanahnya yang lembap, maka orang-orang yang lalu di kawasan itu kerap terperlus ke dalam sawah. Oleh sebab kejadian itu telah menjadi kebiasaan, orang memberikan nama kawasan itu sebagai kawasan 'Perlus' (kaki yang terbenam). Perkataan 'perlus' ini selalu disebutkan dalam gaya sebutan utara sehingga menjadi Perlis.

Cerita lain pula dikaitkan dengan perkataan 'peroleh' yang bermaksud 'pemberian raja' atau sesuatu yang dikurniakan oleh raja. Kisah ini sedikit sebanyak mempunyai pertalian dengan peristiwa sejarah.

Peristiwa itu berlaku apabila Sultan Kedah, Sultan Abdullah Mukarram Shah mangkat pada tahun 1798. Pada masa itu, putera sulung baginda, Tunku Ahmad Tajuddin iaitu Tunku Pangeran masih kecil.

Semasa menantikan Tunku Ahmad Tajuddin dewasa, ayahanda saudaranya, Tunku Dchiauddin, Raja Muda Kayang

dan Sentul, terpaksa ditabalkan menjadi Pemangku Sultan Kedah dan diberi gelaran Sultan Dhiauddin Mukarram Shah. Semasa baginda menjadi sultan, puteri baginda yang bernama Tunku Safiah telah dikahwinkan dengan Syed Harun Jamalullail yang berketurunan Arab tetapi bermastautin di Cenak, sebuah kampung di Patani. Semasa perkahwinan itu, Sultan Dhiauddin mengurniakan kawasan Arau kepada Tunku Safiah dan suaminya Syed Harun pada tahun 1797.

Sebaik sahaja Tunku Ahmad Tajuddin dewasa, Sultan Dhiauddin telah menyerahkan semula takhta kerajaan Kedah kepadanya dan baginda kembali untuk memegang jawatan lama sebagai Raja Muda Kayang dan Sentul.

Semasa pemerintahan Sultan Ahmad Tajuddin, telah berlaku perperangan besar antara Siam dengan Kedah. Serangan Siam-Ligor telah berlaku dalam tahun 1821. Kedah telah ditewaskan. Sultan Ahmad Tajuddin telah berundur ke Pulau Pinang dan kemudian ke Melaka.

Semasa ketiadaan sultan, putera-putera Sultan Kedah iaitu Tunku Anum Paduka Raja Jambangan yang dibantu oleh Tunku Bisnu (Tengku Seraja Wang) dan Syed Hussain Jamalullail (anak Syed Harun) telah bermuafakat untuk menyerang balas orang Siam-Ligor yang berada di Kedah. Dalam serangan itu, pihak Siam telah mengalami kekalahan. Putera-putera Sultan Kedah telah dapat merebut kembali Kedah dari tangan Siam.

Selepas itu putera-putera itu pun menjemput Sultan Ahmad Tajuddin balik ke takhta kerajaannya di Kedah. Sultan Kedah tidak begitu yakin dengan keadaan keselamatan di negeri Kedah. Baginda singgah terlebih dahulu di Pulau Pinang. Setelah berpuas hati dengan keadaan di Kedah, barulah baginda pulang ke Kedah.

Baginda terharu dengan sambutan rakyat jelata terhadapnya. Pada masa itu, baginda melantik secara rasmi Tunku Anum menjadi raja di Kubang Pasu, Tunku Bisnu sebagai raja di Sentul dan Syed Hussain sebagai raja 'Kayang' atau Perlis. Inilah yang dikatakan sebagai pemberian raja atau

'peroleh'. Daripada perkataan 'peroleh' itu kemudiannya berubah menjadi Perlis.

Syed Hussain Jamalullail telah dilantik menjadi Raja Perlis yang pertama pada tahun 1834 oleh Raja Siam. Baginda diberi gelaran 'Phya Songkeram Rammu Wisit Asmara Pahya Perlis' dalam satu istiadat pertabalan yang diadakan di Bangkok. Sebagai Raja Perlis, Syed Hussain telah digelar Tuan Syed Sharif Hussain Jamalullail. Kemudian, Perlis dengan rasminya wujud sebagai sebuah negeri pada 20 Mei 1834.

Sempena perhubungan rapat antara Perlis dengan Kota Indera Kayangan, iaitu tempat bersemayam Raja Kedah, Raja Perlis yang pertama telah memberi gelaran Perlis sebagai 'Indera Kayangan'.

Cerita lain pula menyatakan nama Perlis berasal daripada nama seorang tua yang dianggap keramat, iaitu 'Tok Perlis'. Dikisahkan bahawa kuburnya yang terletak di kawasan kaki bukit Ngolong, di Mukim Oran, berpuaka.

Orang yang mempercayai keramat menganggap keramat itu mempunyai kuasa-kuasa yang tertentu. Sesiapa yang melanggar sebarang larangan akan terserempak dengan seekor ular di kawasan itu.

Ular itu dikatakan akan berada dan merayap-rayap di kawasan itu selagi tidak ada usaha untuk membuat kenduri tolak bala. Bomoh dan pawang terpaksa dipanggil untuk mengusir ular tersebut. Mereka percaya ular itu adalah jelmaan Tok Perlis yang menjadi keramat.

Oleh sebab kedudukan Perlis berhampiran dengan negeri Kedah dan Negeri Thai, sejarah negeri Perlis mempunyai banyak kaitan dengan kedua-dua negeri itu. Negeri Perlis mula wujud sebagai negeri yang berasingan pada 20 Mei 1834.

Pada masa dahulu, negeri Perlis adalah sebahagian daripada negeri Kedah yang dijajah oleh Siam. Pelbagai usaha telah dilakukan oleh askar-askar Kedah untuk menentang Siam tetapi tidak berjaya.

Syed Hussain Jamalullail adalah Penghulu Arau ketika

serangan Siam ke atas Kedah. Beliau mempunyai hubungan yang baik dengan Sultan Kedah. Dalam suatu perbincangan dengan Sultan Kedah, beliau telah mencadangkan supaya perundingan secara damai diadakan dengan Siam. Rancangan ini dipersetujui oleh Sultan Kedah.

Rombongan itu telah menghadap Raja Ligor. Raja Ligor adalah wakil Raja Siam di bahagian selatan. Raja Ligor bersetuju untuk memulangkan negeri Kedah kepada sultannya dengan satu syarat. Syaratnya ialah Kedah mesti kekal sebagai negeri jajahan Siam dan dikehendaki membayar ufti berupa bunga emas setiap tiga tahun sekali kepada Siam.

Dalam pertemuan itu juga, wakil rombongan telah menyuarakan hasrat penduduk Perlis yang mahukan Perlis menjadi sebuah negeri yang berasingan daripada Kedah. Mereka mahukan Syed Hussain Jamalullail menjadi Raja Perlis. Raja Ligor bersetuju dengan permintaan itu dengan syarat seperti yang dikenakan ke atas Kedah. Maka wujudlah Perlis sebagai sebuah negeri yang beraja pada pertengahan abad ke-19.

Raja Perlis yang pertama ialah Syed Hussain Jamalullail. Perlantikan baginda telah dipersetujui oleh Raja Siam dan Raja Ligor. Upacara pertabalan itu dilakukan sendiri oleh Raja Siam di Bangkok.

Sebagai Raja Perlis yang pertama, baginda tetap mengamalkan corak pemerintahan yang diamalkan semenjak dahulu lagi. Corak pemerintahan tersebut adalah mengikut undang-undang perlumbagaan negeri Kedah sebagaimana semasa ayahanda baginda memegang jawatan sebagai penghulu daerah Arau.

Apa yang dilakukannya ialah melantik orang-orang kenamaan memegang jawatan penting dalam pentadbiran kerajaan baru itu. Jawatan Perdana Menteri telah diserahkan kepada Datuk Awang, bapa mertua baginda sendiri. Baginda kemudiannya bergelar Datuk Belat Paduka Seri Perdana Menteri.

Walau bagaimanapun, baginda lebih dikenali dengan panggilan 'Datuk Arau' sahaja. Ini adalah kerana rakyat Perlis mengenali baginda kerana jasa-jasa baginda dalam

membangunkan daerah Arau. Arau yang dahulunya sebuah kampung telah menjadi sebuah bandar yang maju.

Perkahwinan baginda dengan puteri Datuk Awang yang bernama Wan Safiah telah melahirkan cahaya mata lelaki yang diberi nama Syed Ahmad Jamalullail.

Syed Hussain kemudiannya berkahwin pula dengan Tunku Nur Asiah, anakanda saudara Sultan Kedah. Tujuannya adalah untuk merapatkan lagi hubungan antara keluarga diraja Perlis dengan keluarga diraja Kedah dan dikurniakan seorang putera bernama Syed Alwi Jamalullail.

Tugas utama Syed Hussain Jamalullail ialah memulihkan semula negeri Perlis yang telah rosak akibat serangan askar Siam-Ligor dahulu. Pada masa yang sama, Syed Hussain mengambil berat tentang apa yang berlaku ke atas kerabat diraja Kedah dan cara-cara pemerintahan negeri itu.

Negeri Perlis banyak mendapat bantuan Siam sepanjang pemerintahan Syed Hussain Jamalullail. Oleh itu, negeri Perlis bebas daripada ancaman musuh.

Syed Hussain Jamalullail mangkat pada Disember 1873. Baginda diganti oleh putera sulungnya, Syed Ahmad Jamalullail sebagai Raja Perlis yang kedua pada Mac 1874.

Pada masa pemerintahan Syed Ahmad Jamalullail, baginda telah menghantar cucunya Syed Safi Putera Almarhum Syed Alwi Jamalullail ke Bangkok. Tujuannya adalah untuk mendapat gelaran bakal Raja Muda Perlis.

Di Bangkok, Syed Safi menjadi anak angkat kepada Kalahum. Beliau diajar cara-cara memerintah dan mentadbir negeri. Sambil itu, beliau menjadi ‘maha-let’ iaitu sebagai budak raja dalam istana Raja Siam. Syed Safi telah menjalankan tugasnya dengan baik. Beliau telah ditabalkan menjadi ‘Phra Suntun’, iaitu bakal Raja Perlis. Raja Siam sangat sayang kepada Syed Safi dan menganggapnya sebagai salah seorang anggota keluarga Raja Siam.

Sebelum diizinkan balik ke Perlis, Syed Safi telah dikahwinkan dengan seorang gadis dari keluarga Kalahum sendiri bernama

Micu. Namanya kemudian ditukar kepada nama Islam iaitu Wan Saadiah.

Semasa berada di Bangkok bagi kali kedua kerana menjalankan suatu tugas khas, Syed Safi telah berkahwin pula dengan Cik Shamsiah binti Lebai Aman yang tinggal di Bangkok. Manakala isteri pertamanya, Wan Saadiah (Micu) melahirkan seorang anak lelaki yang dinamakan Syed Alwi Jamalullail.

Raja Syed Ahmad Jamalullail meninggal dunia pada bulan Februari 1897, setelah memerintah negeri Perlis selama 23 tahun. Baginda diganti oleh anaknya, Syed Safi Jamalullail sebagai Raja Perlis yang ketiga.

Semasa pemerintahan Syed Safi Jamalullail, baginda telah memerintahkan supaya membina beberapa batang jalan raya di negeri Perlis. Jalan yang dibina ialah Arau-Singgora (Songkla), Arau-Kangar, Kangar-Sanglang dan Kangar-Tebing Tinggi, iaitu pelabuhan negeri Perlis ketika itu.

Terusan juga dibina dari Arau melalui Tambun Tulang dan Simpang Empat ke tepi laut. Terusan itu dinamakan Sungai Raja atau Sungai Baharu. Syed Safi berharap agar rakyat Perlis akan membangunkan kampung-kampung di sepanjang jalan raya dan terusan itu.

Pada masa pemerintahan Syed Safi, berlaku tuntutan dari Sultan Kedah supaya negeri Perlis diserahkan kembali kepada kerajaan Kedah, seperti yang telah dilakukan kepada daerah Kubang Pasu. Surat tuntutan yang disampaikan oleh Raja Muda Kedah kepada Raja Siam di Bangkok telah ditolak oleh Raja Siam. Ini adalah kerana Raja Perlis telah ditabalkan oleh Raja Siam sendiri. Oleh itu kedudukannya sebagai Raja Perlis tidak tergugat lagi.

Syed Safi adalah seorang raja yang mengambil berat tentang hal ehwal rakyat negerinya. Baginda juga menggalakkan penduduk negeri itu memakai pakaian ala barat. Anak-anak kerabat diraja Perlis dihantar untuk belajar di sekolah aliran Inggeris di Pulau Pinang, iaitu di St. Xavier Instituion.

Baginda mangkat pada tahun 1905 setelah menjadi Raja Perlis selama lebih kurang lapan tahun. Putera baginda, Syed Alwi Jamalullail dilantik menjadi Raja Perlis yang keempat.

Pada awal pemerintahan Syed Alwi Jamalullail, kerajaan Perlis mengalami kekurangan wang dan terpaksa meminjam daripada kerajaan Siam. Melihatkan keadaan itu, kerajaan Siam menghantar seorang pegawai Inggeris bernama A.J.Duke ke negeri Perlis untuk menjadi penasihat kewangan negeri itu. Kemudian ditubuhnya Majlis Mesyuarat Negeri Perlis yang dipengerusikan oleh Raja Perlis.

Semasa pemerintahan Syed Alwi Jamalullail, saudara tirinya bernama Syed Muhammad telah dilantik menjadi Raja Muda Perlis. Bagaimanapun, Syed Muhammad meninggal dunia pada tahun 1919.

Oleh itu puteranya, Syed Hassan Jamalullail dilantik pula menjadi Raja Muda Perlis yang baru. 16 tahun kemudian, Raja Muda Perlis itu meninggal dunia. Putera Syed Hassan Jamalullail yang pertama, Syed Putera dilantik menjadi Raja Muda Perlis.

Syed Alwi Jamalullail mangkat pada tahun 1943 semasa pemerintahan Jepun. Pihak pemerintahan Jepun tidak mengikut peraturan dan adat istiadat negeri Perlis lalu melantik Syed Hamzah Jamalullail menjadi Raja Perlis yang kelima. Raja Muda Perlis yang sebenarnya mengikut peraturan negeri ialah Syed Putra. Beliau telah meninggalkan Perlis kerana tidak tahan dengan pemerintahan Jepun yang zalim lalu pergi ke Kelantan.

Setelah tamat Perang Dunia Kedua, pemerintahan Jepun diganti oleh pihak British. Raja Perlis iaitu Syed Hamzah tidak diakui sebagai Raja Perlis yang sah oleh pihak British. Syed Putra dipanggil semula dan ditabalkan dengan rasminya sebagai Raja Perlis yang kelima pada 19 Januari 1946. Permaisuri baginda, Tengku Budriah ialah Permaisuri Perlis sehingga sekarang.

Syed Putra telah melantik puteranya, Syed Sirajuddin menjadi Raja Muda Perlis. Sepanjang pemerintahan baginda, negeri Perlis telah pesat membangun.

Syed Putra telah dilantik menjadi Yang Dipertuan Agong yang ketiga pada 4 Januari 1961. Semasa perlantikan baginda sebagai Yang Dipertuan Agong, negara Malaysia dibentuk pada tahun 1963.

KOTA INDERA KAYANGAN

Kota ini didirikan semasa Kedah diperintah oleh Sultan Dhiauddin Almukarram Shah II, iaitu putera Sultan Muhiyiddin Mansur Shah yang mangkat pada tahun 1661 dan dimakamkan di Langgar Kota Sena.

Sultan Dhiauddin menitahkan agar dibina sebuah istana di suatu kawasan di tebing Sungai Perlis. Pada mulanya istana tersebut dinamakan Kota Palas tetapi kemudiannya digantikan dengan nama baru, iaitu *Kota Indera Kayangan*.

Sultan Dhiauddin Almukarram Shah II mangkat pada tahun 1687. Baginda dimakamkan di Langgar Kayang, bergelar Kayang Pertama. Kawasan makam baginda dilingkungi oleh beberapa buah bukit di dalam mukim Kayang.

KOTA SENA

Kota Sena lebih dikenali dengan nama Perkuburan Tuk Paduka. Kawasan perkuburan ini terletak di bahagian timur bandar Kangar, iaitu di tepi jalan raya Kangar-Arau, di belakang balai bomba. Pada masa dahulu kawasan itu dikenali sebagai Langgar Kota Sena.

Di bahagian utara kawasan perkuburan itu terdapat berpuluhan-puluhan buah batu nisan lama. Di tengah-tengahnya ialah Makam Almarhum Sena, iaitu Sultan Muhyiddin Mansur Shah, Sultan Kedah yang ke-14. Baginda memerintah dari tahun 1651 hingga 1661.

Almarhum Sultan Muhyiddin ditabalkan menjadi Sultan Kedah di Istana Kota Naga. Baginda kemudiannya berpindah ke Kampung Sena, Kangar dan dijadikan bandar diraja.

Kawasan perkuburan itu kini dinamakan Perkuburan Tuk Paduka kerana masih banyak keturunan Allahyarham tinggal di Kampung Sena dan Kampung Padang Bahar.

Tuk Paduka ialah orang besar kepada Sultan Muhyiddin Shah. Gelarannya ialah Datuk Paduka Maha Menteri.

KANGAR

Kangar terletak hampir di tengah-tengah negeri Perlis. Bandar Kangar merupakan bandar terbesar yang juga merupakan ibu negeri Perlis. Bandar ini dikelilingi oleh sawah-sawah padi yang luas terbentang.

Kangar ialah pusat pentadbiran dan perniagaan utama bagi Perlis. Di bandar ini juga terdapat banyak bangunan utama bagi Perlis. Lebih kurang 30 jabatan atau pejabat dan institusi kerajaan terletak dalam kawasan bandar ini. Antara bangunan yang utama ialah Bangunan Pusat Pentadbiran Negeri Perlis, Menara Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri Perlis dan Wisma Kemajuan.

Masjid Alwi terletak di Jalan Tuk Paduka, di pinggir bandar. Masjid ini merupakan salah sebuah masjid yang terindah di negeri Perlis. Nama masjid ini adalah mengambil sempena nama Syed Alwi Jamalullail, Raja Perlis yang keempat. Baginda memerintah dari tahun 1905-1943. Baginda sendiri yang membuka dan merasmikan masjid ini pada tahun 1932.

Di Kangar juga terdapat Kota Indera Kayangan pertama yang didirikan oleh Tuanku Ziauddin. Pada mulanya, kota itu dinamakan Kota Palas.

Bandar ini juga mempunyai beberapa kesan sejarah yang masih dapat dilihat hingga ke hari ini. Yang paling terkenal ialah Gua Kurung Batang yang mengandungi kesan-kesan sejarah lama.

Asal-usul nama bandar ini dipercayai diambil daripada nama sejenis helang besar, iaitu 'kangar' atau 'kangok' dalam lohat tempatan.

Tanah rata mahupun bukit di sekitar Kangar dahulu dikatakan semuanya diliputi belukar. Perkara ini melahirkan pula nama-nama tempat lain seperti Hutan Melintang, Utan Aji, Padang Katong dan Padang Bakau.

ARAU

Arau terletak kira-kira 10 kilometer dari bandar Kangar. Bandar ini merupakan bandar diraja Perlis. Di sinilah letaknya Istana Hijau, tempat Raja Perlis bersemayam.

Di bandar ini juga terletak Masjid Negeri. Arau dihubungkan dengan tempat-tempat lain di Perlis dan Kedah dengan sistem jalan raya yang baik. Pekan ini juga mempunyai jalan kereta api terus ke utara ke Padang Besar.

Arau merupakan tempat yang bersejarah. Arau juga merupakan tapak asal wujudnya negeri Perlis. Menurut sejarah, kawasan tanah di Arau adalah anugerah Sultan Kedah kepada puteri baginda serta menantunya, Syed Harun Jamalullail. Keturunan ini merupakan keturunan asal kerabat diraja yang memerintah negeri Perlis hingga sekarang. Peristiwa itu berlaku dalam tahun 1797.

Arau juga sering dikaitkan dengan seorang tokoh yang banyak berjasa di negeri Perlis iaitu Tuk Arau. Nama sebenarnya ialah Muhamad Yunus bin Muhamad Arsyad.

Tuk Arau adalah Perdana Menteri Perlis yang pertama. Dia dilantik pada tahun 1834, bergelar Datuk Belat Paduka Seri Perdana Menteri. Beliau juga dikenali sebagai Datuk Arau (Tuk Arau) atau Datuk Awang (Tuk Awang) yang berasal dari daerah Chenak dalam negeri Patani, selatan Thailand.

Beliau ialah menantu angkat kepada Syed Harun Jamalullail, penghulu Arau yang pertama dan ayahanda mertua kepada Duli Yang Maha Mulia Tuanku Syed Hussain Ibnu Almarhum Syed Harun Jamalullail, Raja Perlis yang pertama.

Tuk Arau merupakan seorang pembesar yang bijaksana dan berwibawa. Beliaulah yang bertanggungjawab membuka dan menamakan bandar Arau. Ketika itu beliau membuka sebuah kampung atas kehendak Syed Harun Jamalullail. Kampung itu dinamakan 'Arau'.

Perkataan Arau berasal daripada perkataan 'Ah Rau' (dalam bahasa Chenak, ertiinya tempat yang tidak begitu semak).

Ada juga yang mengatakan Arau berasal daripada perkataan 'berderau' kerana kampung itu dibuka secara berderau (bergotong-royong). Bersempena nama kampung itulah Muhamad Yunus digelar Tuk Arau. Beliau juga merupakan pembantu Syed Hussain Jamalullail sehingga berjaya memisahkan negeri Perlis dari negeri Kedah pada tahun 1841. Tegasnya Tuk Arau ialah orang yang begitu banyak berbakti dan berkorban membuka perkampungan Arau. Beliau juga merupakan pembantu Syed Hussain Jamalullail sehingga berjaya memisahkan negeri Perlis dari negeri Kedah pada tahun 1841. Tegasnya Tuk Arau ialah orang yang begitu banyak berbakti dan berkorban membuka perkampungan Arau.

Tuk Arau meninggal dunia pada 31 Disember 1837 dan dikebumikan di Kampung Kebun, Arau.

KUALA PERLIS

Kuala Perlis terletak 11 kilometer dari bandar Kangar. Bandar ini merupakan pangkalan di muara Sungai Perlis. Kuala Perlis terkenal sebagai sebuah pelabuhan kecil yang disinggahi oleh kapal-kapal yang membawa barang-barang dagangan dari selatan Thailand.

Kini Kuala Perlis terkenal sebagai pusat pelancongan, khususnya untuk pergi ke Pulau Langkawi. Dari sini disediakan perkhidmatan feri untuk pergi ke pulau tersebut.

Kuala Perlis juga merupakan pangkalan nelayan utama di Perlis. Dari sini hasil tangkapan mereka dibawa ke tempat lain seperti Ipoh, Kuala Lumpur dan Pulau Pinang. Bandar ini juga merupakan bandar yang ketiga besarnya di Perlis, selepas Kangar dan Arau.

Pada masa dahulu Kuala Perlis adalah sebuah pelabuhan perdagangan dan bersaing dengan pelabuhan Kuala Muda, Kuala Merbuk dan Kuala Kedah. Barang-barang dagangan dari sini dibawa ke pantai timur Semenanjung Tanah Melayu dan

Ligor. Setelah dibayar cukai pelabuhan, barang-barang dagangan tersebut dibawa dengan gajah.

Ketika itu, Kuala Perlis yang paling hampir dengan Ligor. Dari Ligor barang-barang dagangan itu dibawa ke Kemboja dan negeri Cina.

Sebuah kota dibina di Kuala Perlis dan satu lagi di Keran. Sultan Kedah telah melantik seorang hulubalang menjadi ketua dengan gelaran Datuk Syahbandar Kuala Perlis berserta beberapa orang pembantunya. Gelaran itu kemudiannya dipendekkan menjadi Tuk Perlis.

Semua barang dagangan yang akan dibawa ke Ligor dengan gajah mesti dibayar cukai kepada Tuk Perlis. Sejak itu Kuala Perlis semakin maju dan menjadi tempat tumpuan para pedagang dari India, Gujerat dan Arab. Pelabuhan-pelabuhan yang lain semakin mundur.

Dalam tahun 1614, Kota Pulau Ketam di Kuala Perlis ditawan dan dibakar oleh orang-orang Portugis. Tuk Perlis dan beberapa orang hulubalang serta panglimanya turut terkorban kerana mempertahankan kota itu.

Mayat Tuk Perlis dan orang-orangnya dibawa mudik ke Kota Keran dan dikebumikan di atas tebing Sungai Perlis yang berhadapan dengan Kota Keran. Jauhnya tempat itu ialah kira-kira 3 kilometer dari bandar Kangar iaitu di Mukim Seriab.

PADANG BESAR

Padang Besar terletak di sempadan Perlis - Thai. Jauhnya dari bandar Kangar ialah 37 kilometer ke utara. Landasan kereta api di bahagian pantai barat Semenanjung berakhir di pekan ini lalu bersambung ke kawasan selatan negeri Thai.

Bandar yang bersebelahan dengannya dan terletak di dalam negeri Thai dipanggil Pekan Siam. Kedua-dua bandar ini dipisahkan oleh satu pagar rantai yang agak tinggi.

Pelancong-pelancong dari Malaysia yang hendak ke Negeri Thai dan sebaliknya terpaksa menjalani pemeriksaan kastam dan imigresen di Padang Besar.

Sungguhpun keluasan Padang Besar adalah kecil sahaja namun bandar ini telah menjadi tumpuan para pelancong. Di bandar ini juga terdapat gerai-gerai yang menjual pelbagai jenis barang dari Negeri Thai dengan harga yang murah. Antaranya termasuklah buah-buahan, barang-barang makanan, pakaian, periuk, pinggan-mangkuk dan barang-barang hiasan.

CHUPING

Chuping ialah kawasan yang terletak kira-kira 13 kilometer dari Kangar. Nama tempat ini berasal dari Bukit Chuping yang telah menjadi sumber ilham dalam nyayian yang mengiringi tarian canggung.

Kawasan ini sekarang terkenal sebagai kawasan penanaman tebu yang terbentang luas hingga ke sempadan negeri Thai. Ladang tebu milik FELDA ini merupakan salah sebuah ladang tebu yang terluas di negara ini.

Berhampiran ladang tebu ini terdapat sebuah kilang memproses tebu untuk dijadikan gula. Chuping juga mempunyai sebuah kilang membuat simen yang besar. Batu Kapur daripada kawasan berhampiran dibawa ke situ untuk dijadikan simen.

Di kawasan Bukit Chuping terdapat beberapa buah gua yang mengandungi banyak tinggalan sejarah. Antara gua-gua ini ialah Gua Bintang, Gua Berangin, Gua Bukit Tok Jawa dan Gua Tok Belat. Tinggalan-tinggalan sejarah yang dijumpai

termasuklah periuk tanah, kapak dan pengasah, gelang batu, sisa-sisa makanan seperti tulang binatang dan tulang manusia. Ini menunjukkan kawasan tersebut pernah didiami oleh manusia pada zaman dahulu.

KUALA SANGLANG

Kuala Sanglang terletak di selatan negeri Perlis. Kebanyakan penduduknya bekerja sebagai nelayan. Pada suatu ketika dahulu, Kuala Sanglang ialah pusat menangkap ikan yang terbesar di Perlis.

Penduduk pertama di Kuala Sanglang dikatakan sebuah keluarga nelayan keturunan Cina. Oleh kerana hasil tangkapan mereka sangat memuaskan, lama-kelamaan lebih banyak keluarga Cina berhijrah ke situ untuk turut menikmati kekayaan hasil lautnya. Akhirnya, kawasan tersebut berkembang menjadi sebuah kawasan petempatan yang besar.

Sekitar tahun 1910-an, Kuala Sanglang mula membangun sebagai pusat perniagaan yang penting di Perlis. Banyak pedagang berulang-alik melalui jalan laut antara Kuala Sanglang dan Pulau Pinang.

Antara barang-barang dagangan yang penting ketika itu ialah kopi, mancis, garam dan pakaian. Barang-barang yang dibawa masuk melalui Kuala Sanglang kemudian

diedarkan ke tempat-tempat lain seperti Arau, Simpang Empat dan Kangar.

Kegiatan perdagangan di Kuala Sanglang turut terbantut semasa pendudukan Jepun dan terus tidak pulih. Kini tempat itu berbalik kepada fungsi asalnya sebagai pekan nelayan yang kini kedua terbesar selepas Kuala Perlis.

Asal nama Sanglang dikaitkan dengan seorang peniaga durian berbangsa Cina. Dia berasal dari Yan, Kedah. Setiap tahun, dia berperahu ke kampung itu untuk menjual durian. Sambutan penduduk di situ sangat menggalakkan.

Peniaga Cina itu mesti melalui satu kawasan yang dipenuhi dengan pokok gelam dan pokok api sebelum sampai ke perkampungan tersebut. Di kawasan itu, terdapat banyak sarang helang. Dari perahunya peniaga itu dapat melihat longgokan ranting kering yang dijadikan sarang di puncak pokok. Oleh itu, kawasan itu dipanggil sebagai 'sarang helang'.

Lama-kelamaan perkataan 'sarang helang' disebut 'Sanglang' sahaja oleh orang-orang Cina kerana kepelatan mereka menyebut perkataan itu. Nama itu kekal sehingga hari ini.

TASIK MELATI

Tasik ini terletak kira-kira 10 kilometer dari bandar Kangar. *Tasik Melati* merupakan taman rekreasi yang menarik dan luasnya lebih kurang 16 hektar.

Pemandangan di kawasan ini amat menarik. Di tengah-tengah tasik, terdapat pulau-pulau kecil yang ditumbuhi pokok-pokok kecil. Pemandangannya bertambah cantik dengan adanya beberapa jambatan kayu yang dibina menganjur ke tengah-tengah tasik. Sambil berjalan-jalan di atas jambatan atau bersiar-siar di kawasan pinggir tasik, kita dapat melihat pelbagai jenis ikan berkeliaran di dalam tasik.

Tasik Melati berasal daripada nama sebuah kampung di situ bernama Kampung Padang Lati. Air tasik itu tidak pernah kering walaupun kemarau panjang. Di tengah-tengah tasik itu terdapat mata air yang agak besar dan sentiasa mengeluarkan air.

WANG KELIAN

Wang Kelian terletak di sempadan negeri Perlis dan selatan Thai. Keindahan semula jadi di sekitar Wang Kelian bertambah menarik dengan wujudnya Pejabat Kastam dan Eksais Diraja dan Pejabat Imigresen Malaysia yang terbaru di negeri Perlis.

Kedua-dua pejabat ini telah dirasmikan pada 20 Januari 1984. Mulai saat itu, Wang Kelian telah menjadi sebuah lagi pintu masuk ke Malaysia dari arah utara Semenanjung. Kawasan yang dahulunya terpencil dan dikatakan kawasan penyeludupan di utara Semenanjung, kini telah menjadi salah satu tempat terpenting di negeri ini.

Perjalanan dari bandar Kangar ke Wang Kelian adalah melalui Kaki Bukit dan juga beberapa kawasan yang menarik termasuk kawasan ladang tebu di Chuping dan Bukit Chabang.

Pada masa dahulu, kedudukan Wang Kelian agak terpencil. Penduduk-penduduk menghadapi kesulitan untuk pergi ke pekan Kaki Bukit untuk mendapatkan barang-barang keperluan harian.

Jalan menuju ke pekan Kaki Bukit terpaksa melalui lorong gelap sepanjang 0.8 kilometer. Kini jalan raya menuju Wang Kelian telah siap dibina dengan sempurna.

SUNGAI BATU PAHAT

Walaupun Perlis adalah sebuah negeri yang kecil, tetapi terdapat banyak kawasan rekreasi menarik untuk pelancong. Salah satu tempat yang menarik ialah kawasan rekreasi *Sungai Batu Pahat*.

Kawasan tersebut terletak kira-kira 7 kilometer dari bandar Kangar. Kawasan itu merupakan kawasan rekreasi yang amat menarik terutamanya kepada mereka yang sudah bosan dengan kesibukan kota.

Sungai Batu Pahat diambil namanya sempena sebatang sungai asal yang terdapat di situ. Sungai itu mengalir dari satu kawasan bukit batu yang berbentuk ketulan-ketulan, seolah-olah seperti dipahat. Kawasan tersebut dahulunya banyak ditumbuhi pokok-pokok buluh hutan. Sesiapa yang datang ke situ pada masa itu, pasti akan membawa pulang bersama rebung buluh untuk dimasak.

Di kawasan itu pengunjung dapat memilih aktiviti yang mereka ingin jalankan. Bagi mereka yang minat mengembara,

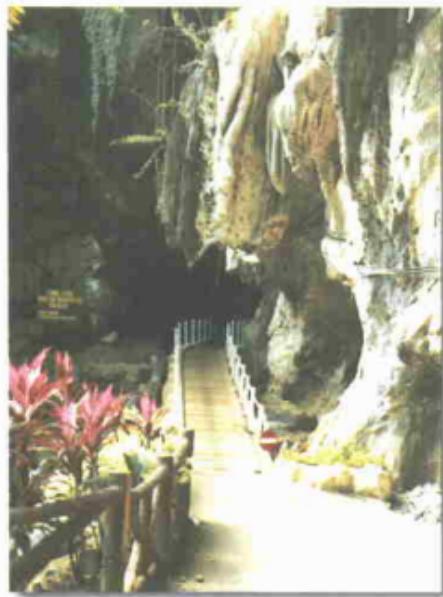
mereka boleh melakukannya di kawasan persekitarannya. Mereka boleh memanjat bukit dan menikmati kedinginan hawa batu bukit dan keindahan dusun buah-buahan di situ. Jika lebih bertenaga, mereka boleh mengembara hingga ke Bukit Air di sebelah utara untuk mandi-manda di kawasan air terjun dari puncak bukit kawasan tersebut.

Bagi mereka yang berkeluarga pula, mereka boleh meninjau kawasan persekitaran Sungai Batu Pahat. Mereka boleh melawat Taman Burung yang terdapat di situ. Lebih 200 spesies burung terdapat di Taman Burung tersebut untuk ditatapi oleh para peminat burung.

Di samping itu, pengunjung juga boleh melawat Taman Ular yang juga terdapat di kawasan itu. Berbagai jenis ular berbisa dipamerkan di situ. Mereka juga dapat menyaksikan bagaimana bisa ular diambil untuk dijadikan penawar patukan ular.

Bagi mereka yang minat berenang, mereka boleh menggunakan kemudahan kolam renang yang disediakan di kawasan itu. Di samping itu, kawasan tersebut juga telah dijadikan gelanggang pertandingan suara burung peringkat antarabangsa sejak beberapa tahun dahulu. Berbagai jenis burung dipertandingkan. Antaranya ialah burung merbuk, tekukur, murai batu dan jenis ayam.

Terdapat 14 buah rumah tradisional yang asalnya dibina sempena sambutan dan pelancaran Hari Semarak oleh Perdana Menteri, Datuk Seri Dr. Mahathir pada empat tahun lalu. Bangunan Semarak itu boleh disewa oleh para pelancong bagi tujuan tertentu. Kini bangunan tersebut di bawah jagaan Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri.

GUA KELAM

Kaki Bukit adalah sebuah pekan kecil di utara negeri Perlis. Pekan ini terletak kira-kira 25 kilometer dari bandar Kangar dan 13 kilometer dari Padang Besar. Kaki Bukit terkenal kerana di situ terdapat bekas lombong bijih timah yang unik, iaitu *Gua Kelam*.

Gua Kelam ini asalnya adalah sebatang sungai yang menembusi sebuah bukit. Panjang gua itu ialah kira-kira 370 meter. Di dalam gua ini terdapat sebuah jambatan gantung yang dilengkapi dengan lampu elektrik. Walaupun cuma jambatan gantung tetapi kenderaan ringan seperti basikal dan motosikal boleh melalui jambatan itu.

Pada masa dahulu, gua ini merupakan jalan utama penduduk Kampung Wang Kelian di sempadan Thai ke pekan Kaki Bukit. Setelah jalan raya dibina di atas bukit gua itu, jalan melalui Gua Kelam tidak digunakan lagi.

Menurut catatan sejarah, gua ini telah ditemui oleh seorang pengusaha lombong bijih timah berbangsa Inggeris bernama

Sir John Campbell pada tahun 1935. Beliau kemudian mendapati bahawa Gua Kelam adalah kawasan yang banyak mengandungi bijih timah.

Akhirnya kerja-kerja melombong bijih timah telah dijalankan. Jambatan gantung yang ada itu asalnya dibina oleh seorang pelombong bijih timah bernama Loh Ah Tong untuk memudahkan kerja-kerja melombong. Pada tahun 1945, kerajaan negeri Perlis telah membaiki jambatan gantung itu seperti keadaan yang dapat dilihat sekarang.

Lombong bijih timah di Gua Kelam didapati di dasar bukit. Sepanjang yang diketahui, inilah satu-satunya lombong bijih timah di dasar bukit yang terdapat di dunia.

Bijih timah yang dilombong dari lombong Gua Kelam adalah tinggi dan baik mutunya. Misalnya pada tahun-tahun 1950-an hingga 1970-an, tidak kurang daripada 600 pikul bijih dilombong setiap bulan.

Pada waktu itu, bilangan pekerja lombong di sini meningkat sehingga 2,000 orang. Lama-kelamaan jumlah pekerja semakin berkurangan kerana hasil pengeluaran bijih timah semakin merosot. Akhirnya lombong bijih timah itu ditutup.

Kini Gua Kelam telah menjadi tempat bersejarah dan menarik minat para pelancong tempatan dan luar negeri.

BUKIT TUNKU LEMBU

Bukit Tunku Lembu terletak kira-kira 16 kilometer ke utara bandar Kangar. Di bukit ini terdapat kesan sejarah lama. Di sini telah dijumpai pelbagai jenis barang lama.

Antara barang yang dijumpai ialah 94 buah periuk, serpihan periuk tanah, alat yang diperbuat daripada batu termasuk kapak batu, pengasah batu dan juga serpihan-serpihan tulang manusia.

Barang-barang lain yang dijumpai di dalam gua itu ialah beberapa alat di zaman Hoabinhoa dan gelang tangan daripada batu.

BUKIT BATU KAPUR KURUNG BATANG

Di negeri Perlis terdapat beberapa buah gua yang mempunyai kesan sejarah Zaman Batu Awal, (Paleolitik) Zaman Batu (Mesolitik) dan Zaman Batu Baru (Neolitik).

Di dalam *Bukit Batu Kapur Kurung Batang* terdapat gua-gua lama yang mempunyai barang-barang purba berupa ketulan-ketulan tanah liat berbentuk bulat dan bujur. Di lantai gua ini, mereka menjumpai ketulan-ketulan tanah liat kuning yang dicap dengan rupa-rupa dewa agama Mahayana Buddha. Ketulan-ketulan ini dipercayai 'votive tablets' dalam agama Mahayana Buddha.

Antara ketulan tanah liat itu terdapat lambang dewa agama Buddha iaitu Bohdisttva Avalokitesvara atau dewa-dewa Mahayana yang berhubung rapat dengan Dinasti Pala di Bengala di antara abad ke-10 hingga abad ke-12.

PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PERLIS

Perbadanan Perpustakaan Awam Perlis

Jalan Penjara,

01000 Kangar,

Perlis.

No. Telefon : 04-9764436

No. Fax : 04-9760906

shida@perlis.lib.edu.my

Waktu perkhidmatan:

Iasnin - Khamis : 9.00 pagi - 6.00 petang

Jumaat : 2.45 petang - 6.00 petang

Sabtu : 9.00 pagi - 6.00 petang

SEJARAH PENUBUHAN DAN PERKEMBANGAN PERPUSTAKAAN AWAM PERLIS

Perlis masih belum mempunyai Perpustakaan Awam. Di dalam Blueprint oleh Puan Hedwig Anuar, beliau menyatakan bahawa negeri Perlis sehingga tahun 1966 masih belum mempunyai sebuah perpustakaan. Kenyataan ini benar kerana beliau telah ke Perlis untuk meninjau dan menyiasat keadaan di negeri itu pada 29 Mei, 1968. Tetapi sebelum itu hasrat untuk mewujudkan sebuah "Khutub Khanah" di Perlis telah wujud sejak 10 tahun yang lalu.

Ia hasil usaha yang ditunjukkan oleh beberapa orang pemimpin dan orang perseorangan di negeri ini yang begitu berminat ke arah menjadikan rakyat di negeri ini sebagai masyarakat yang gemar membaca dan berilmu. Usaha dan cita-cita mereka itu telah disampaikan kepada YB Setiausaha Kerajaan Negeri pada ketika itu iaitu Encik Azizul Rahman. Beliau telah bersetuju untuk membentuk Jawatankuasa Khutub Khanah Negeri yang ketika itu terdiri daripada :

PENGERUSI :

YB SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI
(ENCIK AZIZUL RAHMAN)

SETIAUSAHA :

ENCIK ABDULLAH MARZUKI

AHLI-AHLI :

YDP MAJLIS PERBANDARAN KANGAR
(ENCIK MANSOR OSMAN)
ENCIK ARIFFIN MD. NAM
ENCIK NOR AHMAD MOKHTAR
ENCIK B.P. CHOPRA
ENCIK JAAFAR HASSAN
ENCIK JARNAIL SINGH
ENCIK AHMAD MAHFUZ ALI
ENCIK FOO HEE LIANG

TUAN SYED OMAR SYED HUSSAIN
ENCIK OTHMAN ABDULLAH
ENCIK ABDUL RAHMAN AHMAD

Jawatankuasa ini telah mengadakan mesyuarat yang pertama pada 28 September 1968 dan bersetuju menggunakan Bilik Pertahanan Awam di bangunan Mahkamah lama, yang terletak di Jalan Kelab Indera Kayangan, Kangar sebagai tapak permulaan bagi memulakan sebuah khutub khanah di negeri Perlis. Segala kelengkapan termasuk buku-buku diperolehi melalui sumbangan derma daripada pihak swasta, ahli-ahli perniagaan dan orang perseorangan. Perubahan tempat ini adalah lebih sesuai berbanding dengan usaha awal tahun 1966 di mana ia menumpang di bangunan Kelab Indera Kayangan, Kangar.

Khutub Khanah Perpustakaan Awam Perlis

Khutub khanah ini menggunakan Bilik Pertahanan Awam pada 15 Februari 1969 setelah pihak JKR menjalankan kerja-kerja ubahsuai bangunan tersebut di bawah pengawasan Juruteranya iaitu encik Lim Teik Mei.

Pada peringkat permulaannya, khutub khanah ini hanya dibuka sebagai bilik bacaan sahaja kerana koleksi buku-buku yang ada belum mencukupi untuk dipinjamkan kepada pengguna. Pinjaman buku-buku kepada ahli-ahli hanya dibenarkan mulai pertengahan bulan Julai, 1970 setelah jumlah koleksinya meningkat kepada 5,000 naskhah. Jumlah ahli yang berdaftar sehingga April, 1971 adalah seramai 207 orang.

Bangunan khutub khanah yang mempunyai keluasan lantai 3,600 kaki persegi itu telah dibuka dengan rasminya oleh DYMM Tuanku Raja Perlis pada 20 April, 1969 iaitu selepas baginda merasmikan pembukaan Jambatan Syed Alwi. Peristiwa ini adalah satu detik sejarah bagi negeri Perlis kerana ia merupakan salah sebuah negeri yang mula-mula sekali mengadakan sebuah khutub khanah di Semenanjung Malaysia.

PERKEMBANGAN KHUTUB KHANAH NEGERI

Khutub Khanah yang baru dibuka itu telah mendapat sambutan yang menggalakkan daripada masyarakat di Perlis khususnya para pelajar sekolah di sekitar bandar Kangar dan juga siswa-siswi yang balik bercuti, turut menggunakan sebagai tempat membuat rujukan.

Keadaan ruang yang sedia ada semakin sempit apabila bilangan pengguna semakin ramai serta koleksi buku yang bertambah pada setiap tahun. Akhirnya, Pejabat Kebajikan Masyarakat yang berada sebumbung dengan Bilik Pertahanan Awam telah menyerahkan ruangnya untuk digunakan oleh Khutub Khanah tersebut. Dengan pemberian itu, keluasannya telah ditambah sebanyak 2,000 kaki persegi lagi. Walaupun keluasannya dianggap kecil bagi menampung sejumlah 120 ribu rakyat Perlis pada ketika itu, tetapi ia dianggap menjadi kebanggaan kepada mereka yang telah menjadikannya sebagai titik permulaan ke arah melahirkan rakyat yang gemar membaca dan berilmu.

Setelah melihat perkembangan yang dihadapi oleh Khutub Khanah Negeri dari tahun ke tahun sejak penubuhannya pihak Perpustakaan Negara Malaysia telah mengesyorkan kepada Kerajaan Negeri supaya ditubuhkan sebuah Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri sebagai sebuah badan Berkunun supaya perjalannya dapat diuruskan secara lebih teratur lagi dan dilantik kakitangan-kakitangan yang berkelulusan ikhtisas untuk mengendalikannya.

Satu Enakmen yang dinamakan "Enakmen Perbadanan Perpustakaan Umum Negeri Perlis" telah digubal oleh Kerajaan Negeri dengan kerjasama Perpustakaan Negara Malaysia pada tahun 1973 dan telah diwartakan secara rasmi pada 20 November, 1973. Dengan termeterinya Enakmen tersebut Perbadanan Perpustakaan Umum Negeri dengan rasminya mengambil alih pengurusan Khutub Khanah Negeri dan satu lembaga pengarah telah dilantik oleh YAB Menteri Besar bagi menguruskan pentadbiran perpustakaan ini. Dalam tahun 1971 Perbadanan ini telah bersetuju dibuat pindaan nama daripada Perbadanan Perpustakaan Umum Negeri Perlis kepada Perbadanan Awam Negeri Perlis bagi menyeragamkannya dengan lain-lain Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri-Negeri.

Sejak perbadanan ini mengambil alih tugas-tugas Khutub Khanah Negeri, perpustakaan ini telah mengalami pelbagai perubahan dan kemajuan dari tahun ke tahun. Pihak kerajaan negeri dan pusat telah memberi perhatian serius terhadap perkembangan perpustakaan ini dengan menyediakan peruntukan-peruntukan yang diperlukan oleh pihak perpustakaan setiap tahun bagi melaksanakan aktiviti-aktiviti yang telah dirancang termasuklah usaha-usaha bagi mewujudkan sebuah bangunan baru untuk Perpustakaan Awam Negeri yang sangat dinanti-nantikan oleh rakyat negeri ini.

BANGUNAN BARU PPANPs

Tahun 1988 membawa banyak perubahan kepada perpustakaan ini apabila ia mula beroperasi di bangunan barunya yang telah lama dinantikan oleh penduduk negeri ini yang terletak di Jalan Penjara, Kangar. Lokasi bangunan ini begitu strategik di mana ia terletak di tengah-tengah bandar Kangar serta berhampiran dengan beberapa buah sekolah menengah dan rendah. Kedudukan ini memudahkan pengguna berkunjung ke perpustakaan. PPANPs mempunyai struktur bangunan 2 tingkat dengan keluasan 25,000 kaki persegi.

PELAN BANGUNAN

Di tingkat bawah menempatkan bahagian pinjaman dewasa, kanak-kanak, koleksi Perlis, bilik aktiviti kanak-kanak, bilik Ketua Bahagian Perpustakaan, stor, tandas pengguna lelaki dan perempuan. Di samping itu bilik kerja untuk bahagian teknik dan pemerosesan buku, bahagian Perolehan/Teknik dan bahagian Jilid juga ditempatkan di bahagian tingkat bawah perpustakaan.

Manakala di tingkat atas pula menempatkan bilik pengarah, bahagian pentadbiran, bahagian rujukan, dewan syarahan, bilik sumber media, bilik mesyuarat, bilik serbaguna, bilik sembahyang, stor, tandas pengguna dan kakitangan.

**AHLI LEMBAGA PENGARAH
PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM NEGERI PERLIS**

YB ENCIK IBRAHIM SALLEH (AHLI MAJLIS MESYUARAT
KERAJAAN NEGERI)
YB TUAN SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI PERLIS
YB PEGAWAI KEWANGAN NEGERI PERLIS
PENGARAH PENDIDIKAN NEGERI PERLIS
PENGARAH JKR PERLIS
WAKIL KETUA PENGARAH PERPUSTAKAAN NEGARA
MALAYSIA
WAKIL PERSATUAN PERPUSTAKAAN MALAYSIA
WAKIL MAJLIS PERBANDARAN KANGAR
WAKIL PERSATUAN IBU BAPA DAN GURU
WAKIL PERSATUAN PENULIS PERLIS
WAKIL KAUM CINA
WAKIL KAUM INDIA
WAKIL MAJLIS BELIA NEGERI PERLIS
WAKIL PERSATUAN SEJARAH CAWANGAN PERLIS
WAKIL KESATUAN PENGHULU PERLIS

**Puan Hajjah Norma bt Mohd. Darus
PENGARAH PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PERLIS -
SETIAUSAHA.**

**BEKAS-BEKAS PENGERUSI PERBADANAN PERPUSTAKAAN
AWAM PERLIS**

1973 - 1979 DATO MANSOR BIN OSMAN, DPMP., SMP., PJK.
1980 - 1981 ENCIK AZMEER BIN RASHID.
1981 - 1984 YANG BERBAHAGIA DATO INDERA JAYA MAHMUD
BIN HAJI HASHIM, SKP., JMN., AMN., PJK., PJB.
1984 - 1986 ENCIK MOHD. ZAIN BIN HAMZAH, SKP., JMN., AMN.,
PJK., PJB.

1986 - 1989 YB ENCIK YAZID BIN MAT
1989 - 1995 YB ENCIK SELAMAT SAAD
1995 - 1997 YB EN. ISHAK ARSHAD
1997 - SEKARANG YB EN. IBRAHIM SALLEH.

MATLAMAT PPANPs

- * Menyediakan bahan bacaan untuk tujuan pinjaman, rujukan dan penyelidikan oleh rakyat di negeri Perlis.
- * Merancang program/aktiviti ke arah menambahkan rangkaian perkhidmatan perpustakaan ke seluruh Negeri Perlis.
- * Menganjur serta menggalakkan pembacaan di kalangan masyarakat di Negeri Perlis.
- * Memberikan khidmat nasihat kepada pihak-pihak yang memerlukan bimbingan/latihan dalam bidang ilmu perpustakaan.

FUNGSI DAN OBJEKTIF PPANPs

Untuk mencapai matlamat yang tersebut di atas, maka PPANPs telah menggariskan 13 fungsi dan objektif seperti berikut :-

- * Memperolehi, mengawit serta menyediakan satu koleksi lengkap yang merangkumi pelbagai bidang untuk bacaan masyarakat di negeri Perlis.
- * Menyediakan pelbagai perkhidmatan iaitu perkhidmatan rujukan, penasihat pembaca, pinjaman dan lain-lain.
- * Menyediakan perkhidmatan perpustakaan bergerak dan perpustakaan desa untuk kawasan luar bandar.
- * Memperseimbangkan tahap ilmu pengetahuan di antara masyarakat bandar dan luar bandar.

- * Menggalakkan serta menyelaraskan perkembangan penggunaan bahan-bahan perpustakaan negeri Perlis dengan tujuan memperlengkapkan keperluan maklumat bagi semua golongan masyarakat.
- * Menggalakkan pengguna menggunakan perkhidmatan dan kemudahan yang disediakan oleh perpustakaan.
- * Memperolehi dan mengumpul satu koleksi khas Negeri Perlis iaitu Koleksi Perlis.
- * Menyediakan akhbar dan majalah supaya masyarakat mengetahui isu semasa.
- * Memajukan Bahasa Melayu sebagai satu faktor penyatuan masyarakat berbilang kaum melalui penyediaan buku-buku di dalam Bahasa Melayu.
- * Menggalakkan penyelidikan dan membantu memajukan ilmu pengetahuan masyarakat negara melalui penggunaan koleksi bahan-bahan perpustakaan dan rujukan.
- * Membantu memajukan industri penerbitan buku-buku di Malaysia.
- * Menanam minat membaca di kalangan masyarakat di Negeri Perlis terutamanya kanak-kanak.
- * Memberikan khidmat nasihat dan latihan kepada jabatan kerajaan dan Badan Berkanun di dalam Negeri Perlis yang ingin menu buhkan perpustakaan di jabatan masing-masing.

BAHAGIAN PERPUSTAKAAN PUSAT

SIRKULASI

Kaunter Utama

Bahagian sirkulasi ini merupakan bahagian yang mempunyai hubungan secara langsung dengan pengguna. Ia bertanggungjawab ke atas kelancaran perjalanan peminjaman dan pemulangan bahan, pendaftaran ahli baru, pembaharuan semula ahli baru serta keselamatan bahan perpustakaan. Bahagian ini terbahagi kepada 2 bahagian iaitu Kaunter Utama dan Kaunter Kanak-kanak.

BAHAGIAN RUJUKAN DAN PENASIHAT PEMBACA

Kaunter Rujukan

Berdasarkan fungsi bahagian ini untuk memberikan kemudahan kepada pengguna dan membantu pengguna dalam mendapatkan bahan rujukan, bahagian ini secara langsung mempunyai hubungan yang rapat dengan pengguna.

Bahagian ini menyediakan 25 ribu bahan untuk kemudahan para pengguna membuat rujukan. Koleksi Khas (Special Collection) iaitu Koleksi Rujukan Islam, Koleksi Undang-undang dan Koleksi Pendidikan juga disediakan serta majalah jilid. Sebanyak 84 judul majalah dalam Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris dan 8 jenis akhbar turut disediakan untuk kegunaan pengguna.

Sebarang masalah dan pertanyaan yang dikemukakan akan dilayan dan dijawab berdasarkan bahan-bahan rujukan yang terdapat di perpustakaan. Sekiranya para pengguna memerlukan bahan-bahan rujukan yang lebih terperinci, pinjaman antara perpustakaan akan dibuat antara perpustakaan yang mempunyai bahan yang diperlukan.

Bahagian ini menjadi tumpuan para pengguna terutamanya pelajar-pelajar sekolah, universiti dan institusi pengajian tinggi khususnya di musim-musim cuti semester dan musim peperiksaan.

Untuk bimbingan para pelajar yang akan mengambil peperiksaan, buku-buku ulang kaji turut disediakan untuk mereka.

Perkhidmatan fotokopi juga disediakan di bahagian ini dengan kos 10 sen sekeping.

PERKHIDMATAN YANG TERDAPAT DI PERPUSTAKAAN

PERKHIDMATAN PINJAMAN

PERKHIDMATAN RUJUKAN DAN PENERANGAN

PERKHIDMATAN AKHBAR/MAJALAH/TERBITAN BERSIRI

PERKHIDMATAN PINJAMAN ANTARA PERPUSTAKAAN (SPP)

PERKHIDMATAN PERPUSTAKAAN BERGERAK

PERKHIDMATAN KOLEKSI PERLIS

PERKHIDMATAN PINJAMAN BERKELOMPOK

PERKHIDMATAN LATIHAN, BIMBINGAN DAN NASIHAT

PERKHIDMATAN RISAB

PERKHIDMATAN FOTOKOPI

PERKHIDMATAN ALAT PANDANG DENGAR

PERKHIDMATAN BRITEKS

PERKHIDMATAN TELEMAIL

PERKHIDMATAN CD ROM

PERKHIDMATAN JARINGAN ILMU

PERKHIDMATAN INTERNET

BAHAGIAN SUMBER MEDIA

Bahagian yang berfungsi menyediakan bahan audiovisual untuk kegunaan pengguna yang memerlukannya. Bahagian ini ditempatkan di tingkat atas bangunan perpustakaan. Bahagian ini menyediakan Perkhidmatan Pandang Dengar kepada semua pengguna yang berdaftar sebagai ahli Sumber Media. Bahan-bahan yang terdapat di bahagian ini adalah seperti kaset audio, kaset video, cakera padat, cakera laser, kit slaid, filem, filemstrip, piring hitam dan buku terakam.

BAHAGIAN KANAK-KANAK

Sebagai usaha menarik minat kanak-kanak mengunjungi Perpustakaan Awam ini, pihak perpustakaan telah merancang berbagai aktiviti tambahan untuk mereka. Golongan kanak-kanak merupakan 50% daripada jumlah pengguna harian perpustakaan dan sambutan yang diberikan oleh kanak-kanak ini amat menggalakkan.

AKTIVITI TAMBAHAN

Bagi menyelaraskan aktiviti tambahan yang dianjurkan setiap minggu di perpustakaan ini sebuah kelab yang dinamakan KELAB KAWANKU BUKU telah diwujudkan pada tahun 1988. Keahlian kelab ini dijalankan pada setiap hari Jumaat dari jam 2.45 petang - 4.15 petang dengan dikendalikan oleh kakitangan perpustakaan mengikut program aktiviti bulanan. Ahli yang berdaftar dikenakan yuran tahun sebanyak RM1.00 sahaja. Di antara aktiviti yang dijalankan oleh kelab ini adalah seperti :

Sistem Perpustakaan

Pebadan Perpustakaan Awam negeri Perlis menggunakan sistem "*Supermax Library System*" sebagai sistem pengautomasian perpustakaan ini bermula 1hb. April 1995. Sistem ini dipilih berdasarkan kesesuaianya dengan perpustakaan ini dan harganya yang berpatutan di samping mudah untuk digunakan dan difahami oleh kakitangan penginput data. Pihak perpustakaan menggunakan sistem ini di bahagian katalog dan sirkulasi. Sistem Supermax Library ini diperolehi secara "*turnkey system*".

Proses-proses yang dijalankan termasuklah menginput data katalog seperti nama pengarang, nama tempat penerbitan dan penerbit serta tahun terbitan, nombor pengelasan dan harga bahan.

Kelab Kawanku Buku

Dalam usaha kerajaan membentuk masyarakat berilmu, berbagai langkah telah dilakukan. Ini termasuklah mengadakan pameran, kempen, ceramah

dan sebagainya. Sehubungan dengan itu juga, pihak Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis telah menubuhkan sebuah kelab yang dikhaskan kepada golongan kanak-kanak. Sebuah Jawatankuasa Khas telah dipertanggungjawabkan oleh pihak perpustakaan untuk menubuhkan kelab ini. Dari situ maka lahirlah sebuah kelab kanak-kanak yang dikenali sebagai "Kelab Sahabat".

Berikutan dengan perpindahan PPANPs ke bangunan baru yang lebih besar dan selesa pada tahun 1988, jawatankuasa Kelab Sahabat ini telah digantikan dengan satu jawatankuasa baru. Begitu juga dengan nama kelab ini telah ditukarkan daripada "Kelab Sahabat" kepada "Kelab Kawanku Buku" ataupun ringkasnya KKB yang masih kekal hingga kini.

Sehingga Oktober 1992, Kelab ini telah menjadi sebuah kelab yang begitu dikenali di kalangan kanak-kanak.

Objektif

- * Menambahkan minat suka membaca di kalangan kanak-kanak.
- * Mencungkil dan mengembangkan bakat semula jadi yang terdapat di dalam diri kanak-kanak.
- * Menanamkan dan menimbulkan perasaan suka dan selesa kepada suasana perpustakaan di dalam diri kanak-kanak.
- * Untuk mengurangkan kadar buta huruf di kalangan kanak-kanak di negara ini umumnya dan Perlis khasnya.
- * Untuk mengeratkan lagi perhubungan di antara pihak PPANPs dan masyarakat sekeliling.
- * Untuk membentuk keyakinan diri di kalangan kanak-kanak di dalam mengharungi cabaran pada masa akan datang.

KEAHLIAN

Dari segi Kelab Kawanku Buku terbuka kepada semua kanak-kanak di negara ini, terutamanya kanak-kanak di negeri Perlis. Peringkat umur yang telah ditetapkan sebagai layak menjadi ahli ialah kanak-kanak yang berumur 12 tahun ke bawah. Sebelum menjadi ahli, kanak-kanak tersebut dikehendaki mengisi borang keahlian yang telah disediakan oleh pihak

PPANPs. Borang keahlian yang telah lengkap diisi berserta dengan pengesahan ibu bapa dan guru besar sekolah perlulah diserahkan kepada pihak PPANPs untuk tindakan selanjutnya. Bayaran sebanyak RM1.00 akan dikenakan sebagai yuran tahunan. Bagi memastikan keahlian masih sah, setiap ahli yang berdaftar perlulah memperbaharui keahlian pada setiap tahun dengan bayaran RM1.00 sahaja.

AKTIVITI

Dalam usaha KKB menarik lebih ramai kanak-kanak menjadi ahli, pihak Jawatankuasa KKB telah menyediakan pelbagai aktiviti yang dijangka dapat menarik perhatian dan minat kanak-kanak. Di antara aktiviti yang dijalankan adalah seperti berikut :-

SUDUT KRAF TANGAN
SUDUT BERCERITA
PERTUNJUKAN BONEKA
KELAS MELUKIS
PERMAINAN
LAWATAN
REKREASI

Bagi memudahkan ahli KKB mengetahui program mingguan yang akan dijalankan, jawatankuasa KKB telah menyediakan risalah program KKB secara bulanan. Risalah ini akan menyenaraikan segala aktiviti yang akan dijalankan sepanjang bulan. KKB menjalankan aktivitinya pada setiap hari JUMAAT mulai jam 2.45 petang - 4.15 petang.

Perpustakaan Cawangan Padang Besar (Utara)

**Perbadanan Perpustakaan Awam Perlis,
Cawangan Padang Besar (Utara),
Jalan Kampung Melayu,
02100 Padang Besar, Perlis.
Tel: 04-9491711**

Perpustakaan Cawangan Padang Besar Utara

Negeri Perlis kini mempunyai perpustakaan cawangannya yang pertama apabila sebuah bangunan baru Perpustakaan Awam Cawangan Padang Besar Utara telahpun siap dibina. Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis telah memperluaskan rangkaian perkhidmatannya ke kawasan luar bandar melalui cawangannya yang pertama di Padang Besar (U).

Kerja-kerja pembinaan bangunan tersebut telah bermula pada awal Januari 1995 lalu dan siap dibina pada penghujung tahun tersebut. Bangunan 2 tingkat yang mempunyai keluasan 989 meter persegi ini dibina di atas tapak seluas 2 ekar terletak di belakang Perumahan Awam Padang Besar (U) dijangka dapat memuatkan sejumlah 30,000 koleksi buku.

Keahlian

Keahlian perpustakaan boleh dibahagikan kepada empat kategori iaitu Kategori Kanak-kanak, Belia Dewasa dan Bukan Warganegara. Seseorang

pengguna yang ingin menjadi ahli perpustakaan mestilah terlebih dahulu mengisi borang permohonan untuk menjadi ahli.

Bayaran untuk pendaftaran dan yuran tahunan adalah seperti berikut :-

KATEGORI	YURAN
KANAK-KANAK 12 TAHUN KE BAWAH	RM 2.00
BELIA 13 - 18 TAHUN	RM 2.00
DEWASA 19 TAHUN KE ATAS	RM 6.00
BUKAN WARGANEGARA	RM 20.00

Ahli berdaftar akan diberikan 2 tiket pinjaman yang membolehkannya meminjam 2 buah buku pada satu masa. Tempoh pinjaman ialah selama 2 minggu.

PERKHIDMATAN PERPUSTAKAAN

Perkhidmatan yang terdapat di Perpustakaan Cawangan Padang Besar ialah:-

- * Perkhidmatan Pinjaman
- * Perkhidmatan Rujukan/Penerangan
- * Perkhidmatan Akhbar/Majalah
- * Perkhidmatan Pinjaman Antara Perpustakaan
- * Perkhidmatan Risab
- * Perkhidmatan Fotokopi
- * Perkhidmatan Sumber Media
- * Perkhidmatan Koleksi Khas
- * Kelab Aktiviti Kanak-kanak

RUANG PEMBACA

Perpustakaan Cawangan Padang Besar (U) terletak di Jalan Kampung Melayu berdekatan dengan Perumahah Awam Padang Besar. Keluasan bangunan ini ialah 18,000 kaki persegi dan dapat menampung koleksi buku sehingga 50,000 naskhah. Bangunan perpustakaan cawangan ini siap dibina pada awal Januari 1996 dan mula memberikan perkhidmatan kepada orang ramai pada 1 April 1996. Pembukaan Perpustakaan Awam Cawangan Padang Besar (U) adalah sebagai usaha untuk menggalakkan masyarakat di sekitar Perlis Utara menggunakan perpustakaan dan ingin menjadikannya sebagai aset penting dalam menimba ilmu pengetahuan dan pembangunan mental ke arah mencapai matlamat dan wawasan negara. Ia bertujuan menanamkan minat membaca di kalangan penduduk sekitar termasuk juga para pelancong dari negara jiran Thailand yang singgah di Padang Besar di mana perpustakaan ini juga diharapkan dapat berfungsi sebagai pusat maklumat Pelancong.

PELAN BANGUNAN

Tingkat Bawah :-

1. Kaunter Utama (pendaftaran/pinjaman/pemulangan)
2. Ruang Bacaan dan Koleksi Pinjaman Dewasa
3. Bahagian Majalah dan Akhbar
4. Bahagian Kanak-kanak
5. Ruang Pameran
6. Pejabat Pustakawan

Tingkat Atas :-

1. Ruang Bacaan Dewasa
2. Koleksi Rujukan
3. Bahagian Sumber Media
4. Kaunter Penasihat Pembaca
5. Bilik Mesyuarat

Apa yang diharapkan setelah wujudnya sebuah perpustakaan awam di Padang Besar ia akan dapat menyediakan segala kemudahan mendapatkan bahan bacaan kepada penduduk di sekitar. Jika sebelum ini mereka, khususnya golongan pelajar terpaksa ke Kangar bagi membuat rujukan atau peminjaman buku, kini mereka telah mempunyai perpustakaan berhampiran tempat mereka. Adalah diharapkan supaya masyarakat akan dapat mempergunakan segala kemudahan ini dengan sebaik mungkin untuk faedah mereka dan generasi akan datang.

PERPUSTAKAAN DESA

Pengenalan

Sebagai usaha untuk menyediakan sebanyak mungkin peluang bacaan kepada rakyat terutamanya di kawasan-kawasan luar bandar, Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis telah mengambil daya inisiatif membuka Perpustakaan Desa di negeri ini. Usaha tersebut dilaksanakan apabila pihak perbadanan mendapat peruntukan sejumlah RM40,000 daripada Perpustakaan Negara dalam Rancangan Malaysia Keenam bagi membina empat buah Perpustakaan Desa menjelang tahun 1995.

Koleksi

Berbagai jenis buku disediakan seperti buku agama, novel, buku rujukan bagi pelajar kelas peperiksaan dan buku mengenai hal ehwal wanita ditempatkan di situ. Turut ditempatkan adalah majalah-majalah bulanan dan akhbar-akhbar harian.

Keahlian

Kadar bayaran keahlian adalah paling minima dan separuh daripada kadar yuran yang dikenakan di Perpustakaan Pusat di Kangar. Bagi kanak-kanak sekolah yang di bawah usia 12 tahun tidak dikenakan sebarang yuran keahlian, kecuali mereka hanya mendaftar sahaja dengan Perpustakaan Desa tersebut dengan pengesahan daripada ibu bapa dan

pihak sekolah. Para pelajar sekolah menengah dan belia yang berumur di antara 13 hingga 18 tahun pula dikenakan yuran RM1.00 sahaja setahun sementara mereka yang berumur 19 tahun ke atas dikenakan bayaran sebanyak RM3.00 setahun.

Mereka yang menjadi ahli boleh membuat pinjaman buku atau apa sahaja bahan bacaan di perpustakaan tersebut bagi tempoh seminggu bagi setiap satu pinjaman. Bagaimanapun bagi mereka yang hendak membaca sahaja termasuk membaca akhbar-akhbar di situ tidak dikenakan apa-apa bayaran.

Setiap buku yang ditempatkan di perpustakaan tersebut diproses terlebih dahulu di Perpustakaan Pusat di Kangar. Seorang petugas sambilan terdiri daripada anak penduduk tempatan telah dilantik untuk menguruskan perpustakaan itu termasuk urusan pinjaman buku, tiap sebulan sekali ahli yang berumur 12 tahun ke bawah diajak melibatkan diri di dalam pelbagai aktiviti di bawah kelolaan kakitangan Perpustakaan Awam Kangar dengan kerjasama penduduk tempatan. Jika ada aktiviti sedemikian dibuat di Perpustakaan Awam Kangar, kanak-kanak tersebut yang ditakrif sebagai anak angkat kepada Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri juga akan dibawa ke Kangar untuk sama-sama mengambil bahagian.

**Perpustakaan Desa
Padang Siding**

**Perpustakaan Desa Padang Siding,
d/a Masjid Kampung Padang Siding,
02600 Pauh,
Arau, Perlis.**

Perpustakaan Desa Padang Siding

Pada April 1993, sebuah lagi Perpustakaan Desa dibuka di Kampung Padang Siding dalam kawasan Dewan Undangan Negeri Kurung Anai, kira-kira 15 km dari Kangar. Ia telah dibuka di bangunan masjid lama Padang Siding yang diwartakan oleh Pejabat Agama Islam sebagai terkeluar daripada fungsi masjid. Sememangnya, inilah yang menjadi dasar Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri untuk membuka sesebuah Perpustakaan Desa di mana-mana kawasan yang mampu menyediakan kawasan atau bangunan kerana peruntukan yang disediakan hanya untuk menyediakan peralatan dan menempatkan buku-buku bacaan sahaja. Setiap perkhidmatan dan bahan koleksi yang disediakan adalah sama sahaja antara satu Perpustakaan Desa dengan Perpustakaan Desa yang lain.

**Perpustakaan Desa
Batu Bertangkup**

Perpustakaan Desa Batu Bertangkup

Jalan Klinik,
Kampung Batu Bertangkup,
02500 Chuping,
Perlis.

Perpustakaan Desa Batu Bertangkup

Perpustakaan Desa bertempat di Kampung Batu Bertangkup dalam kawasan Undangan Negeri, Orang kira-kira 15 kilometer dari Kangar mula dibuka pada 1 November 1992 bertempat di Jalan Klinik, Kampung Batu Bertangkup dengan menggunakan sebuah dewan orang ramai yang terdapat di kampung tersebut. Sejumlah RM10,000 daripada peruntukan yang disediakan oleh Kerajaan Pusat itu digunakan untuk membeli kira-kira 5,000 buah buku bacaan yang telah ditempatkan di perpustakaan desa tersebut.

Setakat ini terdapat seramai 116 orang menjadi ahli perpustakaan tersebut. Setiap bulan kira-kira 916 buah buku dipinjam oleh seramai 202 orang ahli.

**Perpustakaan Desa
Tambun Tulang**

Perpustakaan Desa Tambun Tulang

d/a Masjid Lama,
Tambun Tulang,
02600 Arau,
Perlis.

Perpustakaan Desa Tambun Tulang

Perpustakaan Desa Tambun Tulang dibuka kepada orang ramai pada 17hb. April 1997. Perkhidmatan yang diberikan di perpustakaan desa ini sama dengan perpustakaan desa yang lain.

**Perpustakaan Desa
Arau**

Perpustakaan Desa Arau

d/a Masjid Negeri, Arau,
02600 Arau,
Perlis.

Perpustakaan Desa Arau

Perpustakaan Desa yang keempat dibuka di Perlis ialah di kawasan Arau pada bulan November 1995. Setiap perkhidmatan dan bahan koleksi yang disediakan adalah sama sahaja antara satu Perpustakaan Desa dengan Perpustakaan Desa yang lain.

Keahlian

Setakat ini terdapat seramai 79 orang menjadi ahli perpustakaan tersebut. Apa yang perlu adalah sikap dan kerjasama penduduk tempatan di setiap tempat di mana Perpustakaan Desa tersebut dibuka untuk menjaga dan menjayakan semua kemudahan yang disediakan itu, bukan sahaja menggunakannya, tetapi juga mengelaknya daripada rosak atau penyalahgunaannya oleh para pengguna.

**Perpustakaan Desa
Mata Ayer**

Perpustakaan Desa Mata Ayer
d/a Masjid Kampung Mata Ayer,
02500 Mata Ayer,
Perlis.

Perpustakaan Desa Mata Ayer

Perpustakaan Desa yang ketiga dibuka pada tahun 1985 di Pusat Pendidikan Islam dalam kawasan Masjid Mata Ayer, 9 km dari Kangar. Segala perkhidmatan yang disediakan adalah sama seperti apa yang disediakan oleh Perpustakaan-perpustakaan Desa yang lain.

Keahlian

Setakat ini terdapat seramai 555 orang menjadi ahli perpustakaan tersebut.

Perpustakaan Desa
Kok Klang

Perpustakaan Desa Kok Klang

Kampung Kok Klang,
02500 Mata Ayer,
Perlis.

Perpustakaan Desa Kok Klang

Perpustakaan Desa Kok Klang dibuka kepada orang ramai pada bulan Mei 1997. Perkhidmatan yang diberikan di perpustakaan ini sama seperti perpustakaan desa yang lain.

**Perpustakaan Desa
Masjid Santan**

Perpustakaan Desa Masjid Santan

d/a Masjid Santan,
01000 Kangar,
Perlis.

Perpustakaan Desa Masjid Santan

Perpustakaan Desa Masjid Santan dibuka pada bulan Mei 1997. Perkhidmatan di sini juga seperti perpustakaan desa yang lain.

Bas Bergerak

PERPUSTAKAAN BERGERAK

Di dalam memenuhi objektif untuk mewujudkan budaya ilmu dan melahirkan masyarakat yang gemar membaca, Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri Perlis telah mempelbagaikan perkhidmatannya.

Perkhidmatan yang disediakan ini tidak hanya tertumpu kepada masyarakat di bandar sahaja, malah masyarakat luar bandar juga tidak dilupakan. Salah satu perkhidmatan yang telah lama diberikan keutamaan kepada masyarakat luar bandar ialah perkhidmatan perpustakaan bergerak. Rancangan mengadakan perkhidmatan perpustakaan bergerak telah wujud sejak tahun 1978 lagi. Pihak Kerajaan Pusat melalui Perpustakaan Negara telah memberi peruntukan sebanyak RM50,000 kepada perpustakaan PPANPs pada bulan Oktober 1978 bagi membeli sebuah van bergerak dan buku-buku yang diperlukan bagi dimuatkan ke dalam Van tersebut.

Jurutera mekanik daripada JKR Encik Mohamad bin Haji Yahaya telah menyediakan model Van tersebut berdasarkan cadangan-cadangan daripada pihak Perpustakaan Negara. Ahli-ahli Lembaga Pengarah telah bersetuju dengan model dan pelan yang disediakan itu dan sebuah van jenis 'Bedford' telah dipesan dari Syarikat Orchard Motors Alor Setar

dalam bulan Julai, 1979 lalu. Harga bagi van termasuk pembinaan badannya adalah sebanyak RM34,612.00. Badannya pula dibuat oleh Syarikat Liem Kee, Alor Setar.

Pembinaan badan dan pengubahsuaianya menjadi Perpustakaan Bergerak telah mengambil masa yang agak lama sehingga ke bulan Mei, 1980 barulah siap van tersebut. Van Bergerak ini dapat memuatkan sebanyak lebih kurang 4000 buah buku. Kebanyakan dari buku-buku yang disediakan adalah dalam Bahasa Malaysia terutamanya buku-buku yang bercorak Agama, Pengetahuan Am, Ekonomi Rumah Tangga, buku-buku bacaan tambahan untuk penuntut sekolah serta buku-buku cerita kanak-kanak dan dewasa.

Perkhidmatan Perpustakaan Bergerak ini telah mula diperkenalkan sejak tahun 1980 lagi iaitu melalui peruntukan kerajaan pusat di bawah Rancangan Malaysia Ketiga. Melalui unit pertama Perpustakaan Bergerak ini perkhidmatan yang diberikan ialah 2 minggu sekali bagi satu tempat hentian.

Menjelang tahun 1985, perpustakaan telah memperolehi tambahan sebuah lagi unit bergerak. Unit kedua ini ialah sumbangan daripada Syarikat Singer melalui Perpustakaan Negara Malaysia. Dengan adanya tambahan unit kedua ini, perkhidmatannya dapat diperluaskan lagi.

Pembahagian perkhidmatan mengikut kawasan telah dibuat iaitu unit pertama menjalankan perkhidmatan ke kawasan Perlis Selatan, manakala unit kedua menjalankan perkhidmatan ke kawasan Perlis Utara. Perkhidmatan dapat dijalankan seminggu sekali bagi satu tempat. Perkhidmatan perpustakaan dapat diperluaskan lagi dengan tambahan unit ketiga Perpustakaan Bergerak.

Dengan adanya 3 unit Perpustakaan Bergerak ini perkhidmatan dapat dibahagikan kepada 3 kawasan iaitu Perlis Utara, Tengah dan Selatan. Pada akhir Disember, 1990 jumlah keahlian meningkat kepada angka 9,095. Pada tahun 1991 pula, terdapat banyak permohonan untuk mendapatkan perkhidmatan Perpustakaan Bergerak ini terutamanya daripada penduduk di kawasan Perlis Utara. Untuk memenuhi permohonan ini, kakitangan Unit Kedua dan Ketiga Perpustakaan Bergerak menjalankan kerja lebih masa sehingga jam 7.00 malam bagi memenuhi permintaan yang diterima. Jumlah keahlian perpustakaan bagi tahun 1991 telah

meningkat sehingga 21,974 dan hingga September 1992 jumlah keahlian perpustakaan ini adalah 23,054.

Perpustakaan Bergerak ini memberikan perkhidmatan ke sekolah-sekolah, dewan orang ramai, masjid kawasan Perumahan Awam, kawasan Felda serta Pusat Kesihatan di seluruh Negeri Perlis. Pemilihan tempat perhentian ini dibuat berdasarkan perbincangan dan persetujuan daripada pihak yang memohon untuk mendapatkan perkhidmatan melalui ADUN, JKKK, Ketua Kawasan atau Guru Besar tempat-tempat yang berkenaan. Adalah dijangkakan satu lagi Unit Perpustakaan Bergerak akan diterima pada akhir tahun 1992 di bawah peruntukan Rancangan Malaysia Keenam iaitu sebagai gantian kepada unit pertama yang kini berusia lebih 10 tahun yang hanya mampu memberikan perkhidmatannya sekitar kawasan 3 km luar dari Kangar sahaja.

Menjelang 1993 adalah diharapkan perkhidmatan perpustakaan bergerak ini dapat diperluaskan lagi keseluruhan negeri Perlis untuk memberikan kemudahan pinjaman bahan-bahan bacaan kepada penduduk di luar bandar khususnya. Jumlah tempat hentian akan ditambah lagi sebagai memenuhi keperluan dari masyarakat yang telah membuat permohonan tetapi terpaksa ditangguhkan kerana unit bergerak yang sedia ada jadual hentiannya adalah terlalu padat.

Adalah menjadi hasrat Perbadanan Perpustakaan Awam Perlis untuk terus meningkatkan perkhidmatannya kepada masyarakat luar bandar di Negeri Perlis menjelang tahun 2020 supaya mereka juga turut serta menikmati arus pembangunan negeri Perlis yang sedang giat berkembang masa kini.

Perpustakaan Bergerak ini akan memberikan perkhidmatannya kepada 27 buah kampung di seluruh Negeri Perlis ini untuk permulaannya. Tiap-tiap kampung itu akan dilawati dua minggu sekali dan masa van ini berhenti di satu-satu tempat adalah di antara satu hingga dua jam. Jika didapati sambutan di satu-satu tempat itu lebih menggalakkan masa perhentian ini akan dipanjangkan dari semasa ke semasa.

Perkhidmatan Perpustakaan Bergerak ini terbuka kepada semua penduduk di tiap-tiap kampung yang dilawati itu dan kad-kad permohonan menjadi ahli boleh didapati dari kakitangan bertugas.

Tiap-tiap ahli yang telah didaftarkan boleh meminjam sebuah buku seorang untuk tempoh 2 minggu. Perkhidmatan ini dikendalikan oleh 2 orang kakitangan iaitu seorang Pembantu Perpustakaan dan seorang Pemandu Van. Yuran bagi menjadi ahli Perpustakaan Bergerak selama setahun ialah dewasa RM3.00, Belia RM1.00 dan kanak-kanak percuma. Buat masa kini tiga Perpustakaan Bergerak memberi perkhidmatan ke 91 tempat perhentian. Penduduk luar bandar tidak lagi menghadapi masalah kekurangan bahan bacaan.